

СТАНОВЛЕННЯ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ В МИКОЛАСВІ

Державотворчі процеси, що тривали наприкінці ХХ ст., призвели до становлення в Україні незалежності. Звісно, цьому посприяли фактори, які активізували самостійність і суверенність у державі. Тут визначне місце у державницькому процесі належало Народному Руху України.

Сильна і могутня воля українського народу прагнула до незалежності, свободи, до того, що закладено і повинно бути в кожній нації, — до вільної держави, яка б із часом змогла отримати організаційні форми, що відповідали б на суспільні запити населення. З усіх куточків України чутно заклики незламних українців, які вимагали законного дотримання прав українського народу, який довго страждав від їх відсутності [1, с. 1].

Л. Євпатова та Г. Парієнко, розглядаючи процес формування багатопартійної системи в Україні, виявили певні особливості, притаманні саме Українській державі: по-перше, ці партії виникли в умовах майже сімдесятирічного відриву народу від політики, тобто відсутності в масах політичного досвіду. По-друге, перші громадські об'єднання, які спочатку проголошували підтримку політики КПРС про перебудову. По-третє, швидкому оформленню та появі нових партій і рухів сприяло надзвичайне загострення соціально-економічної і політичної ситуації в країні [2, с. 30]. Відбувалися інтенсивні процеси формування лідерів народних хвиль.

Розвиток та початкова діяльність неформального руху на території України починається ще у 1988 р. О. Бойко виокремив такі сім особливостей та рис неформальних об'єднань: 1. Стихійний процес формування; 2. Розбудова неформальних структур «знизу» під впливом народної ініціативи; 3. Об'єднання громадян на основі спільних інтересів та особистих стосунків; 4. Відсутність на початковому етапі чіткої регламентованої діяльності; 5. Обрання, а не призначення, лідера на основі ви-

знання його авторитету та компетентності у відповідному виді діяльності; 6. Консолідація на основі демократичних засад; 7. Порівняно значний ступінь самостійності та незалежності від державних і політичних структур [3, с. 24]. Ще донедавна одноманітне життя радянських людей набувало строкатості.

Починаючи з другої половини 1980-х років, усе гостріше відчувалися кризові явища у комуністичній ідеології, що, зрозуміло, позначалося і на становищі УРСР. У цей же час починає різко зростати Народний Рух України, поступово перетворюється в організацію ідеологічну.

Історія зародження Народного Руху України в місті Миколаєві починається з Асоціації «Зелений світ», що швидко перетворилася в громадсько-екологічний рух, який бере свій початок у Миколаївській області з кінця 1980-х рр. Це стало приводом для поступового переформування у політичну партію, що згодом отримала назву НРУ. З початку 1990 р. до Миколаївської обласної ради стали обирати представників від екологічної асоціації «Зелений світ». Різні питання вирішуватимуться сесією обласної ради, буде прийнята обласна програма «Екологія» про створення заповідного об'єкта «Гранітно-Степове Побужжя» [4, арк. 43–44].

Так, за рішенням виконкому Миколаївської міської ради народних депутатів № 266 від 18 серпня 1989 р. накладено заборону на проведення установчої конференції Миколаївської регіональної організації Народного Руху України за перебудову [5, арк. 13]. Послідували й інші обмеження, застереження, попередження тощо.

У зв'язку з постійними утисками діяльності Миколаївської крайової організації Народного Руху України як у внутрішній, так і в зовнішній діяльності, рухівці подали скарги в комісію обласної ради народних депутатів з питань гласності, засобів масової інформації та зв'язків з громадськими організаціями, що ґрунтувалися на двох статтях — 21, 22 Закону СРСР про пресу та інші засоби масової інформації. Вони свідчили, зокрема, що «розповсюдження продукції засобів масової інформації здійснюється видавцем безпосередньо або на договірних засадах підприємствами зв'язку, іншими організаціями, а також громадянами. Перешкоджання здійснюваному на законній підставі розповсюдженню продукції засобів масової інфор-

ції, у тому числі шляхом вилучення тиражу чи його частини, не допускається, бо тільки це можливе на підставі законного рішення суду» [6, арк. 12]. Як бачимо, важко народжувалися паростки демократії.

Внаслідок вирішення цієї проблеми, коли не дозволяли розповсюдження правдивої інформації у широких масах, все ж виділялися спеціальні кіоски, де можна було придбати такого роду літературу.

За словами Ю. Діденка, партія НРУ домоглася того, що змогла організувати та очолити національно-визвольну хвилю українського народу в боротьбі за здобуття незалежності. В таких умовах Народному Рухові довелося зіткнутися з труднощами, які стало важко подолати, хоча реалізація їхньої мети пов'язана зі звільненням українського народу від важких випробувань, що випали на його долю, у боротьбі з тоталітарною системою, яка продовжувала калічити, нівечити все національне у свідомості та житті українського народу [7, с. 23]. Не всі важливі проблеми вдалося вирішити.

Література і джерела

1. Борис Тарасюк: Народний Рух потребують наша держава і українське суспільство // Український Південь. — 2009. — 16—22 серпня, № 33.
2. Євпатова Л. П. Народний Рух, інші політичні партії та течії в державотворчому процесі України / Л. П. Євпатова, Г. К. Парієнко // Народний Рух України: місце в історії та політиці : матеріали III Всеукраїнської конференції (10–11 вересня 1998 р., м. Одеса). — Одеса : Астропринт, 1998. — С. 30—32.
3. Бойко О. Україна 1991–1995 рр.: тіні минулого чи контури майбутнього? / О. Бойко. — К. : Абрис, 1996. — 208 с.
4. Держархів Миколаївської обл. — Ф. Р-992. — Виконавчий комітет Миколаївської обласної Ради народних депутатів 1987–1991 рр. — Спр. 8: Пропозиції, рекомендації, матеріали до сесій Миколаївської обласної ради народних депутатів, підготовлені екологічною асоціацією. 5 жовтня 1988 — 14 серпня 1990 рр. — 56 арк.
5. Держархів Миколаївської обл. — Ф. Р-992. Виконавчий комітет Миколаївської обласної Ради народних депутатів 1987–1991 рр. — Спр. 11: Резолюції мітингів, зборів мешканців, колективів підприємств, громадських організацій про заборону будівництва Ташлицького і Олександрійського водосховищ, 4–5 блоків Південно-Української АЕС та інше. 8 жовтня 1988 — 27 вересня 1990 рр. — 30 арк.

6. Держархів Миколаївської обл. — Ф. Р-992. Виконавчий комітет Миколаївської обласної Ради народних депутатів 1987–1991 рр. — Оп. 12. — Спр. 4746 «а»: Рішення постійної комісії зі гласності, засобів масової інформації і зв'язках з громадськими організаціями. 28 вересня 1990 — 1 квітня 1992 рр. — 34 арк.
7. Діденко Ю. В. Народний Рух у державотворчих процесах України (1989–2002) : монографія / Ю. В. Діденко. — Одеса : Астропринт, 2006. — 176 с.